

Siyasi Kutuplaşmanın Yüksek Olduğu Bir Başka Seçim: Tayland Genel Seçimleri - Damla Cihangir-Tetik

14 Mayıs 2023'te

Tayland'da yapılan seçimlerde 52 milyon seçmene sahip ülkede seçimlere katılım oranı yüzde 75,2 oldu. İki kamaralı yasama sistemine göre seçmenler, bu genel seçimde 500 sandalyeli Temsilciler

Meclisi için oy verdiler. 250 üyeli Senato'da ise şu anda önceki askeri yönetimin seçtiği 250 temsilci

bulunuyor. Başbakan, iki kamaranın ortak oturumuyla seçiliyor. 67 siyasi

partinin yarıştığı seçimlerin galipleri iki ana muhalefet partisi oldu. Pita Limjaroenrat liderliğindeki [İleri Hareket \(Move Forward\) Partisi](#) oyların yüzde 36,23'ünü, eski Başbakan Şinatra'yı destekleyen Pheu Thai Partisi de oyların yüzde 27,66'sını alarak Temsilciler Meclisinde toplam 293 sandalye kazandı. İki parti [koalisyon hükümeti](#) kurma konusunda mutabık kaldı. Seçimlerden önceki Başbakan, Tayland Kraliyet Ordusu eski Komutanı Prayut'un partisi Birleşik Thai Ulusu (United Thai Nation) Partisi ise oyların yüzde 11,9'unu alarak üçüncü parti oldu.

Mart ayının başından itibaren Tayland'da genel seçim kampanyaları başladı. Başkent Bangkok'un merkezindeki bütün sokak lambalarının direklerine dahi aralıksız asılan siyasi parti liderlerinin fotoğrafları ve sloganları zaten bir renk ve insan keşmekeşine sahip olan şehri daha da hareketli hale getirdi. Tayland, Covid-19 pandemisi süresince başta turizm gelirlerinden olmak üzere ekonomik olarak en fazla yara alan Güneydoğu Asya ülkelerinden biri oldu. Siyasi partilerin, özellikle de muhalefetin seçim kampanyalarında, ekonomik reformlara dair vurgu büyük bir yer kapladı. Bunun yanında, ülkede 2001 yılından itibaren askerin ve burjuvazinin desteklediği, statüko taraftarı siyasi partilerle, askere ve Kraliyete açıkça muhalif olan ve kendilerini 'demokrasi yanlıları' olarak tanımlayanların desteklediği siyasi gruplar arasında süregelen bir siyasi kutuplaşma mevcut. Bu kutuplaşmanın yansıması son yirmi yıldır Tayland siyasetinin bir parçası olan askeri darbelere yol açan şiddetli sokak çatışmaları ve protestolar oldu. Bu ortamda, muhalif siyasi partiler aralıksız demokratik reformların yapılacağına, askerin ve Kraliyetin siyaset üzerindeki etkisinin azaltılıp sivil siyaset alanının açılacağına dair vaatlerle kampanyalarını yürüttüler. Tayland, 14 Mayıs 2023 Pazar günkü genel seçimlere böyle bir toplumsal, ekonomik ve siyasi atmosferde girdi.

Seçim sonuçlarını

tartışmadan önce Tayland'a

kısaca bir göz atacak olursak; resmi adı Tayland Krallığı olan ülke, 67

milyonu aşan nüfusuyla dünyanın yirminci kalabalık ülkesi. Ülkenin en kalabalık şehri başkent

Bangkok, başta Asya ekonomisi olmak üzere dünya ekonomi ve ticaretinde önemli bir merkez. Tayland 1932'den beri parlamenter monarşiyle yönetiliyor. Ancak, 1946'da Kral Ananda Mahidol'un yatağında uyurken öldürülmesiyle sivil anayasal hükümetin

siyasi gücü zayıfladı, bunun akabinde askeri yönetim iktidara geldi. Günümüze kadar

da Tayland'da askeri

darbeler ve askeri yönetimlerin ya da askerin desteklediği sivil hükümetlerin

iktidara gelmesi süregelen siyasi meselelerden biri halini aldı. Tayland, Soğuk Savaş döneminde de çeşitli askeri darbeler ve yönetimlerle idare edildi ve Amerika

Birleşik Devletleri'nin

müttefiklerinden biri oldu.

Tayland'ın yakın

siyasi tarihine bakacak olursak 14 Mayıs 2023 seçim sonuçlarının toplumsal ve siyasi etkisini daha derinlikli bir şekilde anlama imkanına sahip olabiliriz.

2001 yılında, ülkenin güneyinde, Pattani ve çevresinde, daha önce bağımsız Pattani Sultanlığı olan bölgede yaşayan Malay kökenli Müslümanlar Tayland hükümetinin

asimilasyon politikalarına karşı otonomi talebiyle silahlı mücadele başlattılar.

Bu iç çatışma günümüzde de devam etmektedir. 2001 yılındaki asıl önemli siyasi gelişme ise Thai Rak Thai Partisinin lideri,

eski bir polis memuru olan Taksin Şinavatra'nın başbakan olması oldu. Ancak, 2006 yılında hükümet, Başbakan Şinavatra'nın büyük çapta yolsuzluklar yaptığı ve Kral'a hakaret ettiği iddiasıyla, askeri

darbeyle, Şinavatra yurtdışındayken devrildi. Partinin başına Şinavatra'nın kız kardeşi Yinglak Şinavatra geçti

ve 2011'deki seçimlerde

bu sefer Yinglak başbakan oldu. Başbakan Yinglak'ın Taksin'in kuklası olduğu iddiasıyla Şinavatra karşıtları tarafından

ülke çapında pek çok protesto gerçekleştirildi. 2014 yılında asker tekrar yönetime el koydu. Tayland Kraliyet Ordusu Komutanı Prayut, 2014-2019 yılları arasındaki askeri hükümetin Başbakanı oldu. 2019 yılında yapılan seçimlerde asker destekli Halkın Devlet İktidarı (Palang Paracharath) Partisinin adayı olarak seçildi ve Temsilciler Meclisiyle Senatonun ortak kararıyla tekrar Başbakan ilan edildi. Şinavatra'nın kızı Paetongtarn Şinavatra ise Ekim 2021'de Şinavatra'nın destekçileri tarafından kurulan Pheu Thai Partisi'nde görev aldı ve 14 Mayıs 2023 seçimlerine bu partinin Başbakan adayı olarak seçimlere girdi.

Türkiye

toplumuna hayli uzak ve alakasız gibi görünen Tayland seçimlerinin bu sonuçlarının

Tayland ve Türkiye arasındaki bazı benzerlikleri gözler önünde sermesi açısından da bizler için önemli olduğunu düşünüyorum. Tarihsel olarak demokratik dönüşüm

süreçlerine benzer yıllarda başlayan, Soğuk Savaş döneminde ABD müttefiki olan Tayland ve Türkiye'de günümüz siyasi dönüşümünün ve kutuplaşmasının başlangıç ve

artışını da 2000'lerin başından itibaren görüyoruz. Bunun yanında, Tayland'daki iki kamaralı yasama sistemi ve yürütme açısından barındırdığı handikaplar, 1960 sonrası Türkiye'deki yasama sistemini ve güçler ayrılığı tartışmalarını hatırlatıyor. Her ne kadar Tayland'daki askeri darbeler, yönetimler ve sonrasında asker destekli kurulan siyasi partiler ve onların seçimlerle başa geldiği ve kurduğu hükümetler benzeri bir iktidar süreci Türkiye'de yaşanmamış olsa da 1980 askeri darbesi sonrasındaki ilk genel seçimler olan 16 Mayıs 1983 seçimlerinde açıkça askerin desteğiyle kurulan Milliyetçi Demokrasi Partisinin (MDP) seçimlere favori parti olarak girmesini bizlere hatırlatıyor. Ancak, MDP'nin ve lideri emekli Orgeneral Turgut Sunalp'in halk tarafından desteklenmemesi, seçim sonuçlarıyla

ağır bir yenilgi alması ve hiç favori olmayan Turgut Özal liderliğindeki Anavatan Partisi'nin (ANAP) iktidara gelmesi de şüphesiz 2023 Tayland genel seçimlerinin sonuçlarını andırıyor.

Seçimlere geri
dönecek

olursak, iki kamaralı yaşamaya sahip Tayland'daki bu seçim sonuçları bir siyasi kördüğüm (gridlock) ihtimaline işaret

ediyor. Her ne kadar seçimlerden zaferle çıkan iki ana muhalefet partisi

birinci parti çıkan İleri Hareket Partisinin lideri Pita'nın başbakanlığında bir [koalisyon hükümeti kurmakta anlaşmış olsa da](#) tüm üyelerinin askeri yönetim tarafından seçildiği Senatonun

Pita'nın Başbakanlığını

kabul edip etmeyeceği şu andaki en büyük muamma. Şayet Pita Başbakan seçilirse

sonrasında dahi ortak karar gerektiren konularda yasamanın iki kolunun ne kadar çatışmasız ilerleyebileceği de aynı şekilde belirsiz. Ancak, yine

de Tayland 2023 Genel Seçimlerinin gösterdiği şu önemli konuların altını çizmekte fayda var: Son yirmi yılı

aşkın bir süredir siyasi kutuplaşmanın giderek arttığı, hatta sokak çatışmalarına dahi sebep olduğu bir siyasi atmosferde Tayland, çatışmasız bir seçim kampanya dönemi ve seçim süreci geçirdi. Bunun

yanında ve çok önemli olarak, toplumsal ve siyasi

kesimlerin büyük çoğunluğu seçimlerin özgür ve adil bir şekilde gerçekleştiğine inanıyor. Demokrasi ve reform yanlılarını temsil eden iki ana siyasi partinin oylarının toplamının yüzde 64'e

dayanması siyasi pazarlık ve güçlerini şüphesiz artırıyor. Buna rağmen, 1946'dan itibaren çok güçlü ve etkili bir askeri bürokrasi-burjuva-Kraliyet ittifakının siyasi ve toplumsal varlığı demokratik dönüşümün kısa sürede ve sancısız olma ihtimalini azaltıyor.

Damla Cihangir-Tetik is an assistant professor of Political Science and International Relations at the Faculty of Political Sciences (SBF) at Istanbul University since 2021. She received her Ph.D. degree in Political Science from Sabanci University. She completed her graduate education at King`s College London and Athens University. She previously worked at Transparency International Turkey, Istanbul Policy Center (IPC), and Economic Development Foundation (IKV) as an expert and project coordinator. Her research areas include EU Governance and Integration, EU and Turkish Foreign Policies, Development and Cooperation Policies, democratization, and transparency in politics. She published articles in the *Journal of European Integration* and *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*, book chapters on good governance, democratization, and transparency in the EU; Turkish, EU, and US Foreign Policies; and the Administration of Grand National Assembly of Türkiye (TBMM). She is the co-editor of the book entitled *International Relations and Political Science with Simulations*, which has been recently published by Istanbul Bilgi University Publications.

Bu yazıya atıf için: Damla Cihangir-Tetik, “Siyasi Kutuplaşmanın Yüksek Olduğu Bir Başka Seçim: Tayland Genel Seçimleri” , Çevrimiçi Yayın, 24 Mayıs 2023, <https://www.uikpanorama.com/blog/2023/05/24/dct/>

Telif@*UIKPanorama*. Çevrimiçi olarak yayımlanan yazıların tüm telif hakları Panorama dergisine aittir. Aksi belirtilmediği sürece, yayımlanan yazılarda belirtilen görüşler yalnızca yazarına/yazarlarına aittir. UİK, Global Akademi, Panorama Yayın Kurulu ile editörleri ve diğer yazarları bağlamaz.